

Силабус
практики
«Діагностична практика (виробнича)»
2023-2024 навчальний рік

Освітньо-професійна програма: Логопедія. Спеціальна психологія.
Спеціальність: 016 Спеціальна освіта
Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка
Рівень вищої освіти: I (бакалаврський) рівень

Викладач (і)	СИЗКО Ганна
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/faculties/fdssso/structure-fdssso/kaf-psychology/
Контактний тел.	+38 (096) 6276600
Е-mail викладача:	sizko71108@gmail.com
Графік консультацій	середа: 16.00 п'ятниця: 13.00

Зміст діагностичної практики (виробничої) є важливою частиною процесу підготовки фахівців зі спеціальності 016 «Спеціальна освіта» освітньо-професійної програми «Логопедія. Спеціальна психологія». Вона має надати здобувачам вищої освіти необхідних знань, методів та навичок для здійснення діагностичної роботи з особами з особливими освітніми потребами, їх батьками та залученими фахівцями. Дозволяє здобути необхідний досвід та вміння працювати з різними категоріями осіб з особливими освітніми потребами, знаходити індивідуальний підхід до кожного, добирати необхідні методи діагностики. Вона також сприяє розвитку комунікативних навичок та вмінь взаємодіяти з батьками та іншими фахівцями, що покращує якість надання освітніх послуг. Під час практики здобувачі вищої освіти також отримують досвід роботи в сучасних умовах, що допомагає підготуватися до викликів сучасного освітнього середовища та впровадження інноваційних підходів у спеціальну освіту. Допомогає здобувачам вищої освіти набути впевненості та компетенцій для роботи з особами з особливими освітніми потребами, що стане основою для успішної професійної діяльності після закінчення закладу вищої освіти. Проводиться в різних закладах та умовах, що дозволяє здобувачам вищої

освіти отримати різноманітний досвід та виробити адаптивні навички для роботи з різними категоріями осіб з особливими освітніми потребами для ефективної та компетентної роботи в сфері спеціальної освіти.

Мета практики: озброєння здобувачів вищої освіти сучасними методами та формами діагностичної роботи в галузі спеціальної освіти, а також формування в них практичних навичок і умінь проводити дослідження та комплексну діагностику порушень у осіб з особливими освітніми потребами. Практика зорієнтована на виховання потреби здобувачів вищої освіти у систематичному оновленні своїх знань і творчому застосуванні їх у практичній діяльності в сучасних виробничих умовах. Крім того, здобувачі вищої освіти повинні опанувати навичками планування та проведення діагностичної роботи, а також вміння правильно використовувати діагностичний інструментарій.

Завдання практики спрямовані на:

- уточнення, закріплення та поглиблення теоретичних знань, які були здобуті під час вивчення освітніх компонентів освітньо-професійної програми „Логопедія. Спеціальна психологія”, з урахуванням вікових та індивідуально-типологічних особливостей труднощів у осіб з особливими освітніми потребами;

- застосування теоретико-методологічних знань з логопедії, спеціальної педагогіки і спеціальної психології, а також знань суміжних наук у практичній роботі з особами з особливими освітніми потребами;

- здійснення спостережень за особами з особливими освітніми потребами та налагодження комунікації з ними та їх батьками на основі диференційованого та індивідуального підходу;

- організація і проведення психолого-педагогічного вивчення осіб з особливими освітніми потребами, аналіз результатів і діагностика виявлених відхилень; проведення діагностичної оцінки навчальної (пізнавальної) діяльності дитини з особливими освітніми потребами, визначення рівня сформованості знань, вмінь, навичок відповідно до навчальної програми або основних критеріїв формування вмінь і навичок;

- проведення комплексної оцінки з метою визначення особливих освітніх потреб; обговорення узагальнених результатів комплексної оцінки; планування і проведення методично обґрунтованих і адекватних ситуацій з використанням словесного матеріалу, наочних та технічних засобів, сучасних комп'ютерних технологій, програм для діагностики;

- організація співпраці з іншими фахівцями та батьками\опікунами осіб з особливими освітніми потребами, володіння культурою спілкування, його формами, способами та засобами;

- сприяння соціальній адаптації осіб з особливими освітніми потребами; заповнення відповідної документації і пропаганда знань зі спеціальної освіти;

- проведення дослідження згідно теми курсової роботи.

Діагностична практика (виробнича) триває впродовж **4 тижнів** – для **денної форми навчання** та **2 тижнів** – для **заочної форми навчання**. Вона охоплює спостереження та активне долучення до діагностичної роботи практичного психолога, вчителя-логопеда, вчителя-дефектолога, консультанта ІРЦ із особами з особливими освітніми потребами в спеціальних закладах освіти (дошкільної або шкільної ланки), корекційно-реабілітаційних закладах або ІРЦ. Під час її проведення здобувачі вищої освіти виконують **функції практичного психолога, вчителя-логопеда, вчителя-дефектолога, консультанта ІРЦ (або іншого фахівця)**, що дозволяє їм активно спостерігати, ознайомлюватися та долучатися до діагностичної роботи з особами з особливими освітніми потребами; продовжує формування у здобувачів вищої освіти стійкого інтересу до діяльності фахівців в сфері спеціальної освіти.

Режим роботи здобувачів вищої освіти під час практики визначається керівниками практики та узгоджується з правилами внутрішнього розпорядку бази практики.

Оскільки основним пріоритетом в умовах дії воєнного стану залишається безпека всіх учасників освітнього процесу, то здобувач вищої освіти, за необхідності, може проходити практику частково чи повністю з використанням технологій дистанційного навчання, погоджуючи графік своєї діяльності з провідними фахівцями закладу/установи, за яким(ою) закріплені.

Методичне керівництво практикою здійснюють викладачі кафедри прикладної психології та логопедії. Практична діяльність здобувачі вищої освіти здійснюється за **індивідуальним планом** (Додаток 2), який розробляється кожним здобувачем вищої освіти перед практикою і затверджується викладачем кафедри, відповідальним за її проведення. Хід і результати роботи фіксуються у **щоденнику** практики (Додаток 3), у якому фіксують необхідну інформацію для виконання завдань практики та висвітлюють хід їх виконання відповідно до індивідуального плану проходження практики.

Після проходження практики організовується її обговорення спільно з керівником практики та на **звітній конференції**.

Діагностична практика (виробнича) має на меті формування у здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти таких **компетентностей** та **результатів навчання** згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-8. Здатність працювати в команді.

ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища.

СК-8. Готовність до діагностико-консультативної діяльності.

РН4. Застосовувати для розв'язування складних задач спеціальної освіти сучасні методи діагностики психофізичного розвитку дітей, критично оцінювати достовірність одержаних результатів оцінювання, з'ясувати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей.

РН5. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.

РН6. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.

РН8. Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.

РНУ18. Демонструвати на основі загальноєвропейських принципів, підходів і практик соціально свідому та відповідальну поведінку, слідувати деонтологічним принципам, гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

РНУ19. Застосовувати у професійній діяльності медико-біологічні знання, клінічні підходи до визначення обмежень функціонування та освітніх труднощів осіб з особливими освітніми потребами задля забезпечення ефективного корекційного впливу.

РНУ20. Застосовувати у професійній діяльності знання про основні механізми спрямованої соціалізації людини, навчання та виховання, закономірності та особливості розвитку моторики, мови в онто- та дизонтогенезі задля забезпечення ефективної корекційної роботи з особами з особливими освітніми потребами.

Ця практика допоможе здобувачам вищої освіти отримати практичні навички і уміння, необхідні для ефективної роботи в галузі спеціальної освіти та діагностики осіб з особливими освітніми потребами.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Зміст практики охоплює всі напрями діяльності практичного психолога, вчителя-дефектолога, логопеда, консультанта ІРЦ в спеціальних закладах освіти (дошкільної або шкільної ланки), корекційно-реабілітаційних закладах або ІРЦ. Під час її проведення здобувачі вищої освіти виконують функції практичного психолога, вчителя-дефектолога, логопеда, консультанта ІРЦ (або іншого фахівця).

1-й етап – підготовчий. На настановчій конференції аналізуються особливості проходження даного виду практики, проводиться індивідуальна

робота зі здобувачами вищої освіти з метою розкриття специфіки проходження практики у закладах освіти з інклюзивною формою навчання. Характеризуються мета, зміст, завдання практики, надаються чіткі вказівки щодо оформлення звітної документації. Здобувачі вищої освіти одержують консультації керівника практики з приводу організації індивідуальної роботи здобувача вищої освіти, відбувається розподіл за базами практик.

2-й етап – основний. Він дає змогу упродовж 4 (для денної форми навчання)/2-х (для заочної форми навчання) тижнів виконати завдання практики, ознайомитись зі структурою в спеціальних закладах освіти (дошкільної або шкільної ланки), корекційно-реабілітаційних закладах або ІРЦ, з контингентом вихованців/учнів, з документацією в закладі освіти, емоційними проявами осіб з особливими освітніми потребами, спостерігати та аналізувати діагностичну роботу фахівців закладу та проводити діагностику самостійно.

3-й етап – заключний, передбачає підведення підсумків практики, оформлення звітної документації, обговорення її результатів, підготовка звіту, отримання диференційованого заліку.

Для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ДЕННОЇ та ЗАОЧНОЇ форми навчання:

1. Знайомство з закладом та організацією роботи, адміністрацією та співробітниками:

- знайомство з адміністрацією закладу; бесіда з керівником закладу, його заступниками про особливості організації роботи закладу; характеристика їх колективу, контингенту осіб з особливими освітніми потребами; кваліфікація фахівців, які працюють в закладі, стан матеріально-технічної бази закладу, наявність пристосованих приміщень, характеристика режимних моментів тощо;

- знайомство з практичним психологом, вчителем-дефектологом, логопедом, спеціального закладу освіти (дошкільної або шкільної ланки), корекційно-реабілітаційного закладу або ІРЦ;

- огляд матеріально-технічної бази та зонування кабінетів фахівців закладу (мінімум 3-х);

- бесіда з фахівцями закладу про особливості організації діагностичної роботи з особами із особливими освітніми потребами;

- бесіда з фахівцями закладу про організацію діагностичної роботи з батьками або опікунами дітей із особливими освітніми потребами.

2. Підготовка та участь в діагностичній роботі із особами з особливими потребами:

- підбір та розробка діагностичного інструментарію для проведення діагностики дитини з особливими освітніми потребами;

- проведення психолого-педагогічного обстеження дітей з ООП, обробка результатів дослідження;
- проведення соціально-педагогічної діагностики дитини з ООП;
- проведення діагностичної роботи з батьками, що виховують дітей з ООП;
- визначення за результатами діагностики пріоритетних напрямів консультативної та корекційної роботи із дітьми з ООП та їх батьками;

3. Орієнтовні напрямки дослідження осіб із особливими потребами (Додаток 8):

- оцінка фізичного розвитку – визначення рівня загального розвитку, відповідності віковим нормам, розвитку дрібної моторики, способу пересування тощо;
- оцінка мовленнєвого розвитку – визначення рівня розвитку та використання вербального/невербального мовлення, наявності мовленнєвого порушення та його структури;
- оцінка когнітивної сфери – визначення рівня сформованості таких пізнавальних процесів: сприйняття, пам'ять, мислення, уява, увага; оцінка емоційно-вольової сфери – виявлення її здатності до вольового зусилля, схильностей до проявів девіантної поведінки та її причин;
- оцінка освітньої діяльності – визначення рівня сформованості знань, умінь, навичок відповідно до освітньої програми чи основних критеріїв формування вмінь і навичок дітей дошкільного віку. Встановлення основних причин неуспішності дитини з ООП. Діагностика дезадаптації. Діагностика готовності до навчання;
- соціалізація осіб із особливими потребами, розвиток їхньої самостійності та відповідних компетенцій;
- розвиток навичок саморегуляції та саморозвитку з урахуванням наявних знань, умінь і навичок комунікативної діяльності, становлення особистості;
- робота з батьками або офіційними опікунами, що виховують дітей із особливими потребами.

4. Звітність та оформлення документації:

- визначення та розробка програми діагностичного дослідження особи із особливими потребами;
- впровадження програми діагностики особи із особливими потребами в роботу закладу;
- проведення експериментальних досліджень з метою добору матеріалів для написання курсової роботи;
- оформлення звітної документації;
- надання керівникові практики звітної документації для оцінювання;
- виступ з представленням результатів практики на звітній конференції.

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ

Під час дії воєнного стану та здійснення освітнього процесу в університеті у дистанційному форматі, здобувач вищої освіти зберігає всі звітні документи в спеціалізованій папці на Google Диску. Після завершення практики та оформлення відповідних матеріалів, надсилає викладачу посилання на дану папку, надаючи безперешкодний доступ для перегляду та копіювання документації.

Оформлення і подання звітної документації:

1. Титульна сторінка (Додаток 1).
2. Індивідуальний план проходження практики (Додаток 2).
2. Характеристика практиканта з аналізом та оцінкою виконаної роботи, підписана керівником практики, підкріплена печаткою (Додаток 5, 6).
3. Щоденник проходження практики, який містить щоденні записи про виконану роботу (Додаток 3).
4. Розгорнута програма комплексної діагностики особи з особливими потребами у співпраці з фахівцями закладу.
5. П'ять протоколів та аналітичні довідки проведеного практикантом психолого-педагогічного діагностичного обстеження осіб з різними психофізичними порушеннями, відповідно до індивідуального науково-дослідного завдання (Додаток 9, 10).
6. Психолого-педагогічна характеристика на трьох осіб з особливими потребами з обов'язковими рекомендаціями щодо корекційно-розвивальної роботи (Додаток 7).
7. Діагностичний інструментарій та самостійно виготовлені наочні та дидактичні матеріали для психолого-педагогічного вивчення осіб з особливими потребами (методична скарбничка). До прикладу це може бути: інтерактивна інфографіка, чек-листи для діагностики батьків, аудіоматеріали, відеоматеріали (міні-туторіали), інтерактивні вправи, розроблений власний блог, добірка електронних курсів для батьків, підкасти тощо.
8. Звіт про проходження діагностичної практики з коротким самоаналізом (Додаток 4).
9. Опціонально: проведення профорієнтаційної роботи з фото звітом.
10. Презентація результатів проходження практики на звітній конференції.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИКИ

Оцінювання практики відбувається з урахуванням складності та вагомості кожного окремого завдання. В зв'язку з цим оцінюються:

№ п/п	Види діяльності практиканта	Кількість
-------	-----------------------------	-----------

		балів
1	Характеристика практиканта з аналізом та оцінкою виконаної роботи, з підписом керівника закладу та завірена печаткою	0 – 5
2	Щоденник практики з щоденними записами виконаної роботи	0 – 10
3	Розгорнутий аналіз діагностичного обстеження дитини з особливими освітніми потребами, проведеного фахівцем	0 – 10
4	Протоколи діагностичного обстеження осіб з особливими освітніми потребами, проведеного практикантом, відповідно до індивідуального науково-дослідного завдання	0 – 20
5	Розгорнутий план комплексного дослідження осіб з особливими освітніми потребами у співпраці або взаємодії з різними фахівцями закладу освіти	0 – 10
6	Психолого-педагогічна характеристика осіб з особливими освітніми потребами з обов'язковими рекомендаціями щодо корекційно-розвивальної роботи	0 – 10
7	Наочний та дидактичний матеріал для проведення психолого-педагогічного вивчення осіб з особливими освітніми потребами (методична скарбничка)	0 – 20
8	Звіт про проходження практики з коротким самоаналізом	0 – 5
9	Презентація результатів проходження практики на звітній конференції.	0 – 10
10	Опціонально: проведення профорієнтаційної роботи з фото- та відеозвітом	0 – 10

Ці критерії дозволяють оцінити навчальні досягнення практикантів під час діагностичної практики (виробничої) і визначити їхні знання та навички у сфері спеціальної освіти.

Оцінювання педагогічної практики відбувається з урахуванням складності та вагомості кожного окремого завдання.

Загальна кількість балів, яку може отримати здобувач вищої освіти за проходження педагогічної практики – **100**.

Сума балів	Оцінка ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D

50-57	E
35-49	FX
0-34	F

Де 90-100 балів. Здобувач вищої освіти підготував всі необхідні матеріали по проходженню практики, оформлені у відповідності з вимогами. Допустив незначні неточності при підготовці аналізів результатів діагностики, незначні помилки під час відповіді на запитання на захисті практики, але вони не впливають на усвідомлення навчального матеріалу і вміння ним оперувати, характеристика оцінена на «відмінно».

78-89 балів. Здобувач вищої освіти підготував всі необхідні матеріали по проходженню практики, оформлені у відповідності з вимогами. Але при цьому вони мають незначні неточності, які не впливають на загальну структуру, є незначні недоліки при підготовці звіту, при аналізі результатів діагностики, у відповідях на запитання спостерігаються часткове нерозуміння матеріалу, труднощі при оперуванні ним, характеристика оцінена на «відмінно».

65-77 балів. Здобувач вищої освіти підготував всі документи по проходженню практики, оформлені у відповідності з вимогами. Але при цьому є недоліки при підготовці звіту, при аналізі результатів діагностики, у відповідях на запитання спостерігаються часткове нерозуміння матеріалу, труднощі при оперуванні ним, характеристика оцінена на «відмінно або добре».

50-64 балів. Здобувач вищої освіти підготував всі необхідні матеріали по проходженню практики, але при оформленні документів спостерігаються помилки, які вказують на порушення їхньої структури, недотримання методики проведення, в щоденнику недостатньо спостережень, висновків про проведення діагностики, звіт недостатньо аргументований, є помилки при аналізі результатів діагностики, у відповідях на запитання відчувається недолік знань, характеристика оцінена на «добре або задовільно».

35-49 балів. Здобувач вищої освіти підготував всі необхідні матеріали по проходженню практики, але є суттєві зауваження щодо їхнього оформлення, спостерігаються помилки, які вказують на недостатнє розуміння організації діагностичної роботи та методики її проведення, неправильне оформлення щоденника, звіту, аналізу результатів діагностики, при відповіді на запитання допускались помилки, що свідчать про недостатнє розуміння матеріалу, характеристика має позитивну оцінку.

0-34. Здобувач вищої освіти підготував лише частину матеріалів по проходженню практики, при оформленні документації спостерігаються грубі помилки, які вказують на нерозуміння діагностичної роботи та методики її проведення, відсутні або характеризуються неправильним оформленням щоденник педпрактики, звіт, аналіз результатів діагностики; при відповіді на запитання допускались грубі помилки, що свідчить про погане розуміння

матеріалу, характеристика має позитивну оцінку, але в ній є зауваження щодо проходження практики, або немає характеристики і документів з практики.

Список рекомендованих джерел

Основна

1. Базима Н. В., Качуровська О. Б., Коломієць Ю. В., Мартиненко І. В. Дитина з труднощами в навчанні в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / за ред. І. В. Мартиненко, М. К. Шеремет. Київ: ДІА, 2019. 148 с.
2. Бенера В. Є. Психологічна служба в закладах освіти. Практикум: навч. посіб. для вищих навчальних закладів. Тернопіль : ВАТ «ТВПК «Збруч». 2008. 560 с.
3. Дегтяренко Т. М., Вавіна Л. С. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами : навчальний посібник для ВНЗ / Суми : Університетська книга, 2018. 302 с.
4. Державний стандарт початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/607-2013-%D0%BF#Text>
5. Застосування діагностичних мінімумів в діяльності працівників психологічної служби : метод, рек. за заг. ред. В. Г. Панка. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2018. 106 с.
6. Коваль, Л. В. Організаційно-методичний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного ДНЗ : навчально-методичний посібник. Київ : ФОП Симоненко О. І., 2018. 100 с.
7. Компанець, Н. М. Моделювання індивідуального розвитку дитини з особливими потребами в умовах інклюзивного ДНЗ : навчально-методичний посібник. Київ : ФОП Симоненко О. І., 2018. 68 с.
8. Коваль Л. В., Компанець Н. М., Квітка Н. О., Лапін А. В., Луценко І. В. Особлива дитина в інклюзивному навчальному закладі : навчально-методичний комплект. Київ : ФОП Симоненко О. І., 2018. 380 с.
9. Компанець Н. М. Моделювання індивідуального розвитку дитини з особливими потребами в умовах інклюзивного ДНЗ : навчально-методичний посібник. Київ: ФОП Симоненко О. І., 2018. 68 с.
10. Коробко С. Л., Коробко О. І. Нова українська школа: діагностична та корекційно-розвивальна робота з молодшими школярами : навчально-методичний посібник. Київ : Літера ЛТД, 2021. 160 с.
11. Лопатіна Г.О. Наскрізна програма практики ОПП «Логопедія. Спеціальна психологія» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 016 Спеціальна освіта. Запоріжжя: БДПУ, 2023. 63 с.
12. Лопатіна Г.О. Навчально-методичний комплекс «Наскрізна програма практика» фахової підготовки студентів спеціальності 6.010105

Корекційна освіта (логопедія), 7.0101010501 Корекційна освіта (логопедія), 8.01010501 Корекційна освіта. Бердянськ : Видавець Ткачук О.В., 2016. 56 с.

13. Лопатіна Г. О. Логопедичний масаж та гімнастика : навчальний посібник. Бердянськ : БДПУ, 2018. 214 с.

14. Лопатіна Г. Методика навчання діалогічного мовлення дітей молодшого дошкільного віку: монографія. Бердянськ: ФОП Ткачук О. В., 2014. 254 с.

15. Митник О. Я. Організація психологічної служби: навч.-мет. посіб. К. : Видавничий Дім «Слово». 2017. 128 с.

16. Ночовка В. І., Головка В. А., Тимошук О. М. Організація інклюзивного навчання в школі Київ : Шкільний світ, 2014.

17. Обухівська А. Г. Консультативно-діагностичний супровід дітей з особливими освітніми потребами в діяльності психолого-медико-педагогічних консультацій: посібник / за ред. А. Г. Обухівської. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2016. 247 с.

18. Основи спеціальної та інклюзивної педагогіки : навчальний посібник / за заг. ред. проф. Ю. Д. Бойчука. Харків: ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2018. 338 с.

19. Психологічна служба : Підруч. / [В.Г. Панок (наук. ред.), А.Г. Обухівська, В. Д. Островська та ін.]. Київ : Ніка-Центр. 2016. 362 с.

20. Програми з корекційно-розвиткової роботи для підготовчих, 1 - 4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення : «Корекція мовлення», «Корекція розвитку» / За ред. Данілавичюте Е. А., Колупаєвої А. А., Трофименко Л. І. , Рібцун Ю. В. Чернівці : Букрек, 2017. 152 с.

21. Сербова О. В. Соціально-психологічна реабілітація дітей з порушеннями психофізичного розвитку: навчальний посібник . К. Талком: 2018. 274 с.

22. Стадненко Н.М., Ілляшенко Т.Д., Обухівська А.Г. Методика діагностики відхилень в інтелектуальному розвитку молодших школярів. 2-ге вид., перероб. та доп. Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2006. 36 с.

23. Четверікова, Н. В. Інклюзивний клас у школі. Психолого-педагогічні аспекти роботи педагогів. Київ : Шкільний світ, 2018. 136 с.

Додаткова

24. Лист МОН від 10.09.2019 № 1/9-571 "Щодо проведення моніторингу"

25. Наказ МОН від 21.03.2019 № 387 "Про проведення експерименту всеукраїнського рівня за темою "Управління проектами особистісного розвитку учнів у освітньому середовищі об'єднаних територіальних громад на 2018-2023 роки"

26. Лист ІМЗО від 30.10.2018 № 1/9-656 "Про перелік діагностичних методик щодо виявлення та протидії домашньому насильству відносно дітей"
27. Наказ МОН від 02.10.2018 № 1047 "Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників із іншими органами та службами".
28. Лист МОН від 18.05.2018 № 1/11-5480 "Методичні рекомендації щодо запобігання та протидії насильству"
29. Лист МОН від 05.09.2018 № 1/9-529 "Про документацію працівників психологічної служби у системі освіти України"
30. Лист МОН від 16.07.2021 № 1/9-362 "Деякі питання організації виховного процесу у 2021/2022 н. р. щодо формування в дітей та учнівської молоді ціннісних життєвих навичок".
31. Лист МОН від 16.07.2021 № 1/9-363 "Про пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти у 2021/2022 н. р."
32. Перелік навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих МОН України для використання в навчально-виховному процесі закладів освіти працівниками психологічної служби у системі освіти України у 2020/2021 навчальному році
33. Лист МОН від 14.08.2020 № 1/9-436 "Про створення безпечного освітнього середовища в закладі освіти та попередження і протидії булінгу (цькуванню)".
34. Лист МОН від 10.09.2019 № 1/9-571 "Щодо проведення моніторингу"
35. Наказ МОН від 21.03.2019 № 387 "Про проведення експерименту всеукраїнського рівня за темою "Управління проектами особистісного розвитку учнів у освітньому середовищі об'єднаних територіальних громад на 2018-2023 роки"
36. Лист ІМЗО від 30.10.2018 № 1/9-656 "Про перелік діагностичних методик щодо виявлення та протидії домашньому насильству відносно дітей"
37. Наказ МОН від 02.10.2018 № 1047 "Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників із іншими органами та службами"
38. Лист МОН від 18.05.2018 № 1/11-5480 "Методичні рекомендації щодо запобігання та протидії насильству"
39. Лист МОН від 05.09.2018 № 1/9-529 "Про документацію працівників психологічної служби у системі освіти України"
40. Лист Департаменту загальної середньої та дошкільної освіти МОН України від 05.02.2018 №2.5-281 "Про надання роз'яснення стосовно тривалості уроків в інклюзивних класах, функціональних обов'язків асистента вчителя". <https://base.kristti.com.ua/?p=6628>
41. Лист МОН України від 06.08.2018 №1/9-485 «Організаційно-методичні засади освітнього процесу у спеціальних закладах освіти в 2018/2019

навчальному році». <https://mon.gov.ua/ua/npa/organizacijno-metodichni-zasadi-osvitnogo-procesu-u-specialnih-zakladah-osviti-v-20182019-navchalnomu-roci>

42. Лист МОН № 1/9-425 від 05.07.19 року «Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в спеціальних закладах загальної середньої освіти у 2019/2020 навчальному році». https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/65429/

43. Лист МОН України від 10.07.2019 №1/9-436 “Про методичні рекомендації з питань організації освітнього процесу в закладах позашкільної освіти в 2019-2020 навчальному році”. https://mon.gov.ua/storage/app/media/pozashkilna/2019/07/1_9-436.pdf

44. Лист МОН від 08.10.2019 № 1/11-8875 "Потенційним авторам щодо підготовки підручників і посібників для осіб з особливими освітніми проблемами і посібників для педагогічних працівників". https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/65981/

45. Лист МОН № 1/9-302 від 04.06.20 року «Щодо надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг дітям з особливими освітніми потребами закладами освіти в літній період». https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/74385/

46. Лист МОН від 16.06.2020 № 1/9-328 “Щодо методичних рекомендацій з організації психолого-педагогічного консилиуму для проведення повторної комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини”. <https://drive.google.com/file/d/1wsw5O8epRxd6cH6tBPTW6YTmKtSu4ATa/view>